

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ
імені Івана Боберського
Кафедра фізичної терапії та ерготерапії**

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

на засіданні кафедри

фізичної терапії та ерготерапії

„2” жовтня 2020 р. протокол №1

Зав. каф _____ Л. М. Ціж

Ступницька С. А.

ЛЕКЦІЯ 4

**ДОКУМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ
ФУНКЦІОНУВАННЯ, ОБМЕЖЕНЬ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗДОРОВ'Я**

з навчальної дисципліни

**«МОДЕЛІ НАДАННЯ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ПОСЛУГ У ФІЗИЧНІЙ
ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ НА ОСНОВІ МІЖНАРОДНОЇ
КЛАСИФІКАЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ »**

для студентів

галузь знань 22 Охорона здоров'я

спеціальності: 227 - Фізична терапія та ерготерапія

освітнього рівня: перший бакалаврський

спеціалізація: - 227.1 Фізична терапія та **227.2** Ерготерапія

План

1. Реабілітаційний цикл МКФ і документація.
2. Лист призначення МКФ. Алгоритм заповнення листа призначення МКФ.
3. Базові набори МКФ
4. Кваліфікатори.
5. Категорійний профіль МКФ. Послідовність заповнення категорійного профілю.
6. Таблиця втручань МКФ. Послідовність заповнення таблиці втручань.
7. Оцінювання результатів реабілітації.
8. Кодування
9. Тестування, підбір шкал.

Процес ФТ складається з таких компонентів:

1. Реабілітаційне обстеження. 2. Встановлення реабілітаційного діагнозу. 3. Планування. 4. Втручання (класифіковано із врахуванням класифікації ВООЗ – ІСНІ).

За результатами реабілітаційного обстеження встановлюють реабілітаційний діагноз, глобальну мету, програмну мету та завдання фізичної терапії. Мету та завдання фізичної терапії формують спільно з пацієнтом. Одним із зручних підходів застосування МКФ, що полегшує менеджмент реабілітаційного процесу, структурування, планування, організацію та ведення документації в процесі реабілітації і ФТ є реабілітаційний цикл Rehab-Cycle: 1. Оцінювання (assessment). 2. Призначення (assignment). 3. Втручання (intervention). 4. Аналіз (evaluation). Для кожного з цих елементів передбачено документацію (інструменти), яку мають заповнювати фахівці в межах своєї компетенції.

Реабілітаційний цикл і документація: оцінювання (лист призначення, категорійний профіль), призначення (таблиця втручань), втручання, оцінювання результату/аналіз (відображення повторного оцінювання).

Документація МКФ: лист оцінювання МКФ, категорійний профіль, таблиця втручань.

Лист оцінювання МКФ відображає позицію пацієнта/батьків, опікунів та фахівців реабілітації, і в такий спосіб підкріплює важливість відчуттів пацієнта при оцінці функціонування. Дозволяє ілюструвати зв'язок між різними аспектами функціонування та контекстуальними факторами. Лист пацієнтоцентричний, тобто залучає пацієнта в процес реабілітації, підвищує мотивацію.

Складові листа оцінювання:

дата;

діагноз;

глобальна мета;

мета програми;

структури та функції організму;

судження пацієнта/клієнта щодо функцій та/або структур тіла;

інформація/оцінка міждисциплінарною командою фахівців реабілітації функцій та/або структур тіла функцій та/або структур тіла;

діяльність та участь (з точки зору пацієнта, з точки зору фахівця з реабілітації);

фактори зовнішнього середовища;

особистісні фактори.

Приклад: Структура, Функції: Мязова слабкість, проблеми є, незначні, виникає біль, як часто, де.

Діяльність, участь: Не може помитись, підігріти їжу, їсти виделкою, ложкою, попрати, в туалет не може.

Особистісні фактори: позитивно мислить, в депресії, потребує сторонньої допомоги

Фактори зовнішнього середовища: де живе, підтримка дітей, адаптація житла, зручно живе.

Основою листа оцінювання є **базові набори МКФ (Core sets)**, як “контрольний список” для заповнення листа оцінювання. Можна використовувати мінімальний набір МКФ-7, МКФ-30, базові набори для різних нозологій, можна поєднувати, додавати інші категорії на власний розсуд, на різних етапах надання терапії. Базові набори допомагають, що вимірювати, а не те, як вимірювати. Вони полегшують щоденне використання МКФ на практиці та забезпечують комплексний підхід до пацієнта. Є відповідним пунктом для огляду пацієнтів. Сприяють для налагодження міждисциплінарної комунікації. Вибір базового набору МКФ має відповідати поставленій меті. Існує понад 1400 категорій.

Базові набор доступні за посиланням: <https://www.icf-core-sets.org/>

Базові набори розроблені для різних нозологій під егідою науково-дослідного відділу МКФ:

- 1) для гострих і підгострих станів;
- 2) комплексні та скорочені;
- 3) для дітей та дорослих.

Підбір тестів і шкал на різних етапах відновлення та їх інтерпретація за МКФ. Підбір інструментів вимірювання, шкал (Бартел, ADL Рівермід, Spinal Cord Independence Measure), є компетенцією фахівця, який його здійснює. Існує безліч шкал, опитувальників, інших вимірювальних пристроїв (гоніометр, сантиметрова стрічка, тощо).

Категорійний профіль:

може багато розказати про пацієнта;

дивлячись на нього, бачимо, категорії, і що їх багато, з яких вибирають важливі і вагомі для кожного фахівця;

дозволяє представити функціональний статус пацієнта та вплив контекстуальних факторів;

ілюструє зв'язок між цілями та аспектами функціонування, контекстуальними факторами;

може слугувати підставою для планування реабілітаційних заходів;

відображає стан функціонування пацієнта;

дозволяє документувати мету, завдання;

сприяє керуванню реабілітацією;

візуалізує, чим ми будемо займатися;

визначає, хто буде займатися;

відображає взаємозв'язок між метою, завданнями і всіма аспектами.

Категорійний профіль МКФ (складові). Кожен фахівець буде використовувати своє оцінювання.

Використання категорійного профілю МКФ сприяє відображенню стану функціонування пацієнта. Дозволяє документувати цілі реабілітації і медичних послуг. Сприяє керуванню реабілітацією і встановленню цілей. Для цього треба правильно обрати **набір МКФ**. Оцінювання за допомогою кваліфікаторів МКФ може бути суб'єктивним. Кваліфікатори не є надто чутливими до незначних змін у функціонування.

Показники здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям особи можуть бути записані шляхом вибору коду або кодів відповідної категорії з наступним додаванням кваліфікаторів, які є числовими кодами, що визначають ступінь або величину функціонування або обмеження життєдіяльності в цій категорії, або ту міру, в якій оточуюче середовище постає полегшуючим фактором чи бар'єром. Ці ознаки в подальшому представлені в описах, головним чином, у кодах, за допомогою кваліфікаторів, розташованих після крапки. D550.3

Складові функціонування та обмеження життєдіяльності інтерпретуються за допомогою чотирьох окремих, але взаємопов'язаних конструкцій.

Ці конструкції визначаються за допомогою кваліфікаторів.

Кваліфікатори. Складові.

МКФ використовує алфавітно-цифрову систему, в якій літери b, s, d та e для позначення:

Функції організму (b);

Структури організму (s);

Діяльність та Участь (d);

Фактори середовища (e).

За цими літерами слідує числовий код, який починається з номера розділу (одна цифра), другий рівень (дві цифри), а третій і четвертий рівні (по одній цифрі кожен).

Загальний кваліфікатор. Його заповнення є складанням категоріального профіля.

0-відсутня проблема, незначна 0-4%;

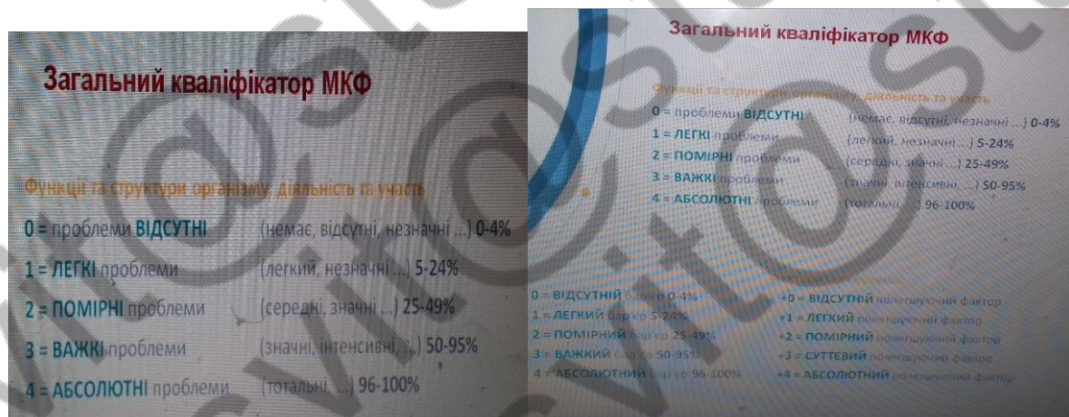
1-легка проблема;

2-помірна проблема;

3- важка проблема;

4 – абсолютна, тотальна проблема.

Є і інші цифри в кваліфікаторах.

Будь-яка категорія МКФ має бути уточнена принаймні одним кваліфікатором. Кваліфікатори позначають рівень здоров'я або ступінь важкості проблеми і позначаються однією, двома, трьома цифрами після крапки. Без кодів кваліфікатори позбавлені змісту.

Конструкції визначаються за допомогою кваліфікаторів із відповідними кодами.

Існує чотири конструкції для Частини 1, і одна – для Частини 2.

Для Частини 1, конструкціями є:

- зміна у функції організму
- зміна у структурі організму
- здатність
- продуктивність

Для Частини 2, конструкцією є:

- полегшуючі фактори чи бар'єри у факторах середовища.

Кваліфікатор МКФ для Функцій організму. 1-й кваліфікатор – обсяг порушення

Кваліфікатор МКФ для Структур організму. 1-й кваліфікатор – обсяг порушення, 2-й – характер порушення, 3-й – кваліфікатор – локалізація порушення.

Кваліфікатори МКФ для Активності і участі: т1-й - продуктивність, 2-й – здатність.

Кваліфікатор МКФ позначає ступінь важкості проблеми.

Кодування кваліфікаторами МКФ. Код МКФ складається з префіксу, цифрового коду і хоча б одного кваліфікатора МКФ. Без кваліфікаторів коди позбавлені змісту. Кваліфікатори позначаються 1-3 цифрами після крапки і позначають рівень здоров'я або важкості проблеми. Проблема може означати порушення, обмеження, бар'єр.

Функції та структури організму можуть бути представлені як зміни у фізіологічних системах чи анатомічних структурах. Складова Діяльність та Участь може оперувати двома конструкціями: здатність та продуктивність.

Таблиця втручань/послуг МКФ, згідно з нею, де бачимо, хто і чим буде займатися, про важливість всіх фахівців, задіяних у процесі реабілітації.

Таблиця втручань/послуг МКФ надає огляд того, які терапевтичні послуги призначено для досягнення мети реабілітації, за що саме відповідають фахівці фізичної реабілітації, демонструє необхідні ресурси, налагоджує комунікацію, розподіляє ролі членів мультидисциплінарної команди.

МКФ - описовий інструмент і не є шкалою. Неприпустимо використовувати оцінку за МКФ замість шкал.

Аналіз результатів: структури функції – покращення результату;
активність участь – покращення результату.

Правильна терапія на правильно обраних структурах і функціях – вплив на активність (участь) в контрольних тестах.

Рекомендована література

Основна:

1. Базовые принципы медицинской реабилитации, реабилитационный диагноз в категориях МКФ и реабилитационный план / А. А. Шмонин, М. Н. Мальцева, Е. В. Мельникова, Г. Е. Иванова // Вестник восстановительной медицины. – 2017. – Вып. 2. – С. 16–22.
2. ICF core sets for obstructive pulmonary diseases / A. Stucki, T. Stoll, A. Cieza [et al.] // Journal of Rehabilitation Medicine. – 2004. – Vol. 36, N. 44. – P. 114–120.
3. International classification of functioning, disability and health : ICF. Geneva: World Health Organization, 2001.
4. International Classification of Health Interventions (ICHI) [Electronic resource]. World Health Organization. 2018 Access mode: <https://mitel.dimi.uniud.it/ichi/#http://id.who.int/ichi/entity/2066506181> (date of application: 09.01.2019).
5. Rauch A. How to apply the International classification of functioning, disability and health (ICF) for rehabilitation management in clinical practice / A. Rauch, A. Cieza, G. Stucki // European Journal of Physical and Rehabilitation Medicine. – 2008. – Vol. 44, N. 3. – P. 329–342.

6. Stucki G. Current of the implementation of the international classification of functioning, disability and health (icf) in physical and rehabilitation medicine / G. Stucki, A. Cieza // European Journal of Physical and Rehabilitation Medicine. – 2008. – Vol. 44, N. 3. – P. 299–302.

7. World Health Organization. How to use the ICF: A practical manual for using the International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF). Exposure draft for comment. Geneva: World Health Organization, October 2013.

Допоміжна:

1. Международная классификация функционирования, ограниченной жизнедеятельности и здоровья: МКФ, краткая версия. Женева: Всемирная организация здравоохранения, 2001. Перевод на русский язык, 2003 г.

2. Тимрук-Скоропад К. А. Первинне оцінювання та планування фізичної терапії пацієнтів із хронічним обструктивним захворюванням легень з використанням інструментів на основі міжнародної класифікації функціонування / Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2018. №1(31). С. 45–53

3. Тимрук-Скоропад К. Місце фізичної терапії в системі легеневої реабілітації при хронічному обструктивному захворюванні легень (аналіз клінічних настанов) / К. 4. Тимрук-Скоропад, С. Ступницька, Ю. Павлова // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. — 2018. – Вип. 2, №. 42. – С. 126–134. 5. Тимрук-Скоропад К. Підходи до використання Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я у практиці фізичної терапії осіб із хронічним обструктивним захворюванням легень / К. Тимрук-Скоропад // Спортивна наука України. – 2017. – № 5. – С. 46–53.

6. Швесткова Ольга, Свєцена Катержина та кол. Ерготерапія: Підручник. – Київ, Чеський центр у Києві, 2019. – 280 с.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я: МКФ, 2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moz.gov.ua/mkf> (дата звернення: 06.10.2020).
2. Про затвердження перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків" 2018 : Наказ МОЗ України від 23.05.2018 № 981 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-23052018--981-pro-zatverdzhennja-perekladu-mizhnarodnoi-klasifikacii-funkcionuvannja-obmezhen-zhittedijalnosti-ta-zdorov%E2%80%99ja-ta-mizhnarodnoi-klasifikacii-funkcionuvannja-obmezhen-zhittedijalnosti-ta-zdorov%E2%80%99ja-ditej-i-pidlitkiv> (дата звернення: 06.10.2020).
3. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text> (дата звернення: 12.04.2021).
4. Політичні заяви: Опис фізичної терапії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://physrehab.org.ua/uk/resource/practice/policy-practice/ps-description-physical-therapy/>
5. Сфера діяльності фізичного терапевта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://physrehab.org.ua/wp-content/uploads/docs/Sfera_diyalnosti_final_web.pdf
6. Стандарт вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/227-fizichna-terapiya-ergoterapiya-bakalavr.pdf>. (дата звернення: 15.04.2021).

7. Фахівець фізичної реабілітації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https //uk.wikipedia.org/wiki/](https://uk.wikipedia.org/wiki/)

8. ICF case studies - introduction to icf-based documentation tools and rehab-cycle [Electronic resource]: ICF Case Studies. – Access mode: <https://www.icf-casestudies.org/introduction/introduction-to-icf-based-documentation-tools-and-rehab-cycle-2/introduction-to-icfbased-documentation-tools-and-rehab-cycle> (date of application: 09.01.2019).

9. <https://www.icf-research-branch.org>

10. <https://www.icf-core-sets.org/>